

Handläggare:
Hans Ullström

Yttrande över Betänkande (SOU 2009:16) Grundanalys, Förnyelseprogram och Kulturpolitikens arkitektur av Kulturutredningen

1 Ärendet

Den 12 februari 2009 överlämnade den s k Kulturutredningen sitt betänkande till kulturministern avseende bl a nya mål för den statliga kulturpolitiken, ny organisatorisk indelning av de statliga myndigheterna inom kultursektorn samt delvis ändrat ansvar mellan staten och regioner/landsting vad gäller fördelningen av statligt kulturstöd. I föreliggande ärende föreslår kulturförvaltningen hur kulturnämnden skall yttra sig till landstingsstyrelsen över betänkandet.

2 Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden

att yttra sig till landstingsstyrelsen över Betänkande (SOU 2009:16) Grundanalys, Förnyelseprogram och Kulturpolitikens arkitektur av Kulturutredningen, i enlighet med förvaltningens förslag till skrivelse.

3 Bakgrund

Hösten 2007 tillsatte kulturministern en kommitté med uppdrag att se över den statliga kulturpolitiken, den s k Kulturutredningen. Den 12 februari 2009 överlämnade kommitténs ordförande slutbetänkandet till kulturministern.

Yttranden skall vara kulturdepartementet tillhanda senast den 19 maj 2009. Den 5 mars 2009 har kulturförvaltningen fått rubricerat ärende på underremiss från Hälso- och sjukvårdsroteln. Kulturnämnden skall yttra sig senast den 20 april 2009. Förslaget till yttrande behandlas därefter i landstingsrådsberedningen (LRB) den 13 maj och fastställas formellt i landstingsstyrelsen den 16 juni 2009.

Bilaga

- 1 Förvaltningens förslag till yttrande
- 2 Sammanfattning av betänkandet

Förvaltningens förslag till yttrande innefattar enbart de delar i betänkandet som direkt berör kulturnämndens verksamhet. Det innebär att kulturnämnden i stora delar inte föreslås yttra sig över förslaget till ny statlig myndighetsorganisation inom kulturområdet.

Ordinarie ledamöter och ersättare i kulturnämnden har delgivits kulturutredningen i sin helhet i vecka 8.

4 Sammanfattning av förslaget

Betänkandes förslag delas in i tio punkter. Nedan sammanfattas de punkter som förvaltningen bedömer har störst påverkan på landstingets kulturverksamhet och som kulturnämndens yttrande föreslås uppehålla sig vid. Samtliga tio punkter sammanfattas i bilaga 2.

Kommitténs uppdrag innefattade inte filmpolitiken som i huvudsak styrs av det sk filmavtalet mellan staten och den svenska filmbranschen och som handhas av Svenska filminstitutet.

4.1 Mål för kulturpolitiken

Betänkande föreslår nya formuleringar för kulturpolitiken. Målen är uppdelade i dels en grundsats, dels fem mer explicit uttryckta strecksatser. Grundsatsen uttrycker nationella mål som föreslås omfatta "den politiska sfären" vari inkluderas all offentlig kulturpolitik, d v s även inom kommuner och landsting/regioner. Därtill skall grundsatsen, så som utredaren uttrycker det, "kunna vinna uppslutning inom samhället i vid mening". De fem strecksatserna avser i första hand statens kulturpolitisk och de statliga kulturinstitutionerna.

4.2 Aspektpolitik

Betänkandet återkommer flera gånger till och betonar det man benämner som "aspektpolitik", d v s att det finns kulturella aspekter på alla samhällsfrågor och som behöver få genomslag och beaktas.

4.2.1 Kulturföretagande och entreprenörskap

Utredaren tycker att det är angeläget att betona frågor om kulturföretagande och entreprenörskap och föreslår bl a att de nya kulturmyndigheterna får i uppdrag att i samverkan med Tillväxtverket och Myndigheten för Tillväxtpolitiska utvärderingar gemensamt stärka och fördjupa samarbete i frågor som rör kulturföretagande och entreprenörskap samt kreativa och kulturella näringar.

4.3 Ändrad statlig myndighetsorganisation

24 statliga myndigheter inom kultursektorn föreslås organiserade i dels tre nya myndigheter som var och en får ansvar för en "sfär" inom kultursektorn, dels i ett nytt kulturråd. Därutöver föreslår utredaren att merparten av Rikskonserters konsertverksamhet kan utföras av länsmusiken, orkesterinstitutioner och fristående musikorganisationer varför Rikskonserter kan läggas ner.

4.3.1 En sfär för frågor om arkiv, bibliotek och språk

Här föreslås bl a Riksarkivet och landsarkiven läggas samman till Arkivverket. Kungliga biblioteket får i uppdrag att svara för den nationella överblicken av biblioteksväsendet. Senast 2014 bör en samlad myndighet för arkiv och bibliotek inrättas.

4.3.2 En sfär för frågor om samtid, historia och livsmiljö

Här föreslås bl a nuvarande Statens konstråd och Riksutställningar ingå liksom Nämnden för hemslöjdsfrågor som i dag fördelar statsbidrag till länshemslöjdskonsulenterna.

4.3.3 En sfär för frågor om konstarterna.

Här samlas bl a de nuvarande kvarvarande verksamheterna inom nuvarande Statens kulturråd och Konstnärsnämnden. Myndigheten får ansvar för den kvarvarande statliga bidragsgivning som sker direkt till konstnärer och kulturorganisationer och som således inte föreslås ingå i den regionala kulturportföljen.

4.3.4 Statens kulturråd

Utredaren föreslår ett nytt kulturråd med en ny roll. Huvuduppgift blir att leda och samordna statens förhandlingar med landsting/regioner om den regionala kulturportföljen.

4.4 Portföljmodellen

Betänkandet föreslår en ny ansvarsfördelning mellan staten och landsting/regioner genom införandet av "regionala kulturportföljer" - portföljmodellen - där vissa av de nuvarande statsbidragen föreslås ingå och där landstinget bestämmer fördelningen mellan olika kulturverksamheter inom den egna regionen. Portföljen skall fastställas i överläggningar mellan statens företrädare, d v s kulturrådet, och respektive landsting. Inför överläggningen ska landstinget ta fram ett förhandlingsunderlag med prioriteringar inom kultur-

området samt hur landstinget vill använda statliga medel och de medel som landstinget själv satsar på kulturverksamhet. I arbetet med att ta fram planen förutsätts landstinget samråda med länets kommuner men även det som utredaren kallar "det civila samhället", d v s föreningslivet, studieförbund m fl. Utredaren anger även att kommunala verksamheter så som arkivverksamhet, biblioteksverksamhet och fysisk planering skall ges möjlighet till samspel med övrig kulturverksamhet genom portföljmodellen. Överläggningen mynnar ut i en överenskommelse mellan landstinget och kulturrådet om statligt stöd och vilken verksamhet som skall genomföras på tre till fem års sikt.

4.4.1 Bidrag som ingår i portföljen

Det är främst de statliga stöd som kulturrådet f n fördelar till de s k länsfunktionerna som föreslås ingå i portföljen. För Stockholms läns landstings del omfattas f n Länsbiblioteket, Länsmuseet, Länsmusiken samt konsulentfunktionerna för Mångkultur och Dans. Därutöver föreslås det statsbidrag som Nämnden för hemslöjdsfrågor fördelar till Läns hemslöjds konsulenterna ingå i portföljen. Vid sidan av länsfunktionerna innefattar portföljen även de större statliga stöden till andra fristående kulturverksamheter, t ex Folkoperan och Cirkus Cirkör vad avser Stockholms län. Även vissa andra stöd ingår i portföljen så som s k arrangörsstöd samt nuvarande Riksteaterns medel för teater- och barnteaterkonsulenter. Däremot ingår inte de statliga stöden till fria grupper inom teater, dans och musik.

4.4.2 Landstingets regionala samordningsansvar

I det nuvarande statsbidragssystemet har kulturrådet i stort sett ingen kommunikation med vare sig landstinget eller kommunerna inför fördelningen av de olika statsbidragen. Kulturutredningens betänkande fäster nu stor vikt vid landstingens ansvar för att samordna såväl kommuner som det civila samhällets olika intressenter inför förhandlingarna med staten om den regionala portföljen. Vidare säger utredaren att landstingens förhandlingsunderlag bör ha en gemensam disposition. För Stockholms läns landstings del handlar samordningsansvaret om 26 kommuner och kanske lika många intressenter i det civila samhället. En mycket omfattande uppgift således. Samtidigt säger utredaren att det inte "vare sig rimligt eller praktiskt möjligt för staten att föra förhandlingar med varje landsting var för sig men däremot med flera landsting i förening".

4.4.3 Särskild ordning för Stockholms stad

Utredaren föreslår ett undantag i den generella ordningen att landstinget är förhandlingspart för hela regionen i och med att Stockholms stad förelås bli behandlad i särskild ordning. Som motiv för detta anger utredaren att det

finns "en stor stark och dominerande storstad i ett förhållandevis svagt kulturpolitiskt län".

4.5 Ökad roll för det civila samhället

Utredaren anför att det civila samhället utgör en stor del av Sveriges kulturliv. De offentliga aktörerna inom kulturområdet bör därför öka samverkan med det civila samhället. I betänkandet föreslås bl a att regeringen bör ta initiativ till en dialog med det civila samhällets organisationer och Sveriges kommuner och landsting (SKL) i syfte att ingå en överenskommelse liknande den som slutits på det sociala området.

5 Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser positivt på portföljmodellen. Allt talar för att det offentliga stödet fördelas på ett bättre sätt genom de regionalt folkvalda än genom den centrala förvaltningsmyndighet som Statens kulturråd utgör.

Basen i portföljmodellen utgörs av den samordning som landstinget skall svara för i den egna regionen, både gentemot kommuner, kulturorganisationer och alla andra intressenter med anknytning till kulturlivet, inte minst i det som utredningen benämner som det Civila samhället, samt den därpå följande förhandlingen med staten. Samordningen innebär en mycket stor ambitionshöjning gentemot dagens situation där kulturrådet ensidigt beslutar om de statliga stöden utan någon systematiserad samverkan med landstinget, kommunerna eller berörda kulturorganisationer. Det är därför viktigt att landsting och regioner ges rätt att själva bestämma hur samordningsförfarandet handhas på bästa sätt utifrån regionala förutsättningar och ambitionsnivåer. Oavsett vilken ordning och ambitionsnivå som skulle väljas för samordningen i Stockholms län, kommer framtagandet av ett förhandlingsunderlag/regionalt kulturpolitisk program att föra med sig ytterligare arbetsuppgifter som inte utförs i dag. Kulturförvaltningen vill därför påtala att genomförandet av portföljmodellen under alla omständigheter kommer att föra med sig ökade arbetsvolym som kräver en resursförstärkning utöver nuvarande bemanning och kompetens inom förvaltningen.

Hans Ullström